
 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-4-162-170>

 <https://orcid.org/0000-0001-8566-6458>

КАЙТАНОВСЬКА Ольга

наукова співробітниця відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти,
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»,
аспірантка Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
email: katanoo.m@gmail.com

УДК 377.36:656.811]:005.336.2-044.337(045)

**ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПОШТОВИХ ПОСЛУГ НА СТРУКТУРУ І ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ОПЕРАТОРІВ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ**

Охарактеризовано особливості цифрової трансформації сучасних вітчизняних поштових операторів і доведено, що зазначені процеси є основним чинником зміни структури і змісту професійної компетентності кваліфікованих робітників, підвищення вимог до їх особистісних і професійних якостей.

Виявлено суперечність між проголошеним компетентнісним підходом до професійної підготовки операторів поштового зв'язку і організацією освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, що виражається в переважанні теоретичних знань над практичними, не чіткому розмежуванні змісту

навчання відповідно до професійної кваліфікації за класами; орієнтованості навчальних дисциплін на засвоєння здобувачами освіти сталих знань.

З'ясовано, що подальшого вирішення потребує проблема встановлення продуктивних зв'язків з роботодавцями з метою модернізації матеріально-технічної бази навчально-виробничих майстерень та запровадження дуальної форми навчання; розроблення навчальної літератури та науково-методичного забезпечення.

Обґрунтовано, що до структури і змісту професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку доцільно включити мотиваційно-ціннісний, знанневий, діяльнісний компоненти; подальшого вдосконалення потребує інформаційно-технологічна складова (інформаційні, цифрові та операційні знання і уміння); мотиваційно-ціннісний компонент доречно доповнити конативним компонентом (вольові механізми саморегуляції). Запропоновані й обґрунтовані у цій статті структура і зміст професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку спрямовані на їх трансформацію відповідно до сучасних вимог роботодавців.

Ключові слова: компетентнісний підхід; професійна підготовка; професійна компетентність; оператор поштового зв'язку; цифровізація; цифрова компетентність; поштовий оператор; заклад професійної (професійно-технічної) освіти.

Постановка проблеми. Цифровізація усіх галузей економіки в Україні демонструє стійку тенденцію до прискорення під час війни і водночас зумовлює трансформацію усіх компонентів професійної діяльності фахівців різних професій, зокрема операторів поштового зв'язку. Підготовка конкурентоспроможних кваліфікованих робітників на ринку праці із сформованими актуальними професійними компетентностями особи, необхідними для її успішної професійної діяльності та самореалізації, справедливо визначається одним із пріоритетів державної освітньої політики [1]. Серед актуальних компетентностей операторів поштового зв'язку сьогодні роботодавці називають цифрову компетентність. У повоєнні часи національний оператор, функції якого покладено на Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта», що належить до сфери управління Міністерства інфраструктури України, продовжили автоматизацію, інвестиції у комп'ютеризацію сільських відділень. У 2022 році відкрито 120 нових, відремонтовано 326 відділень та здійснено запуск 780 нових пересувних відділень поштового зв'язку. Впроваджено в експлуатацію програмне забезпечення «IT-Enterprise», що уможливило оптимізацію перевірки та погодження всіх проектів нормативних, ор-

ганізаційно-розпорядчих документів. Завдяки впровадженню нового формату та ERP системи Укрпошта провела автоматизацію всіх функцій точок продажу для забезпечення обліку, контролю, швидкої адаптації персоналу, якості обслуговування клієнтів та запровадила єдину систему обліку [2].

Групою компаній «Нова пошта» за 2022 рік відкрито 1000 нових відділень на території України. Найбільша й найдоступніша мережа доставки в Україні налічує 23,3 тис. точок сервісу, з яких 9300 відділень та 14000 поштоматів [3], є власником сортувальних терміналів – автоматизованих комплексів, які забезпечують безперервне сортування. Швидкість і якість сервісу в Новій пошті забезпечує мобільний додаток [4]. Окрім цього, ще у довоєнний час у роботу впроваджувались інновації – Zebra-камери, які вимірюють, наскільки ефективно завантажений BDF-контейнер; робот-train, який використовується на зонах сортування дрібних відправлень; бот-технології, які оптимізують витрати на процеси комунікації між компанією і роздрібним клієнтом, а також всередині компанії; IT-програми в інформаційній безпеці тощо [5]. NovaPay, що входить до групи компаній «Нова Пошта», дає змогу надавати додаткові фінансові послуги [6], а також передбачається розширення та оновлення логістичної інфраструктури в Україні, а також розвиток IT-інфраструктури [7]. Отже, відбувається постійний розвиток компаній, які надають поштові послуги, прагнуть до швидкості і якості сервісу, спричиняють трансформацію професійної культури і професійних компетентностей кваліфікованих робітників, підвищують вимоги до їх особистісних і професійних якостей.

Під час аналізу стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Оператор поштового зв'язку» виявлено невідповідність між компетентнісним підходом до професійної підготовки кваліфікованих робітників і організацією освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, що виражається в переважанні теоретичних знань над практичними, не чіткому розмежуванні змісту навчання відповідно до професійної кваліфікації за класами; орієнтованості навчальних дисциплін на засвоєння здобувачами освіти сталих знань, що суперечить інтенсивному технологічному розвитку виробництва і сфери послуг.

Підвищення ефективності професійної підготовки операторів поштового зв'язку у закладах професійної (професійно-технічної) освіти також стримується внаслідок недостатньої вирішеності завдань

розробленості навчальної літератури та науково-методичного забезпечення. Не вирішеною залишається проблема встановлення продуктивних зв'язків з роботодавцями з метою модернізації матеріально-технічної бази навчально-виробничих майстерень або запровадження дуальної форми навчання. Очевидною є необхідність збільшення годин на професійно-практичну підготовку на 20-30%, адже доведеним є факт, що майбутні кваліфіковані робітники швидше адаптуються на робочому місці, коли мають більше практики.

Проблема професійної підготовки кваліфікованих робітників з різних професій є достатньо дослідженою у вітчизняній педагогічній літературі. Так, питання формування професійної компетентності досліджували: О. Дубініна, А. Кононенко (слюсарів з ремонту автомобілів); А. Дундюк (техніків-технологів), О. Загіка (агентів з постачання), О. Паржницький (токарів), І. Ратинська (операторів з обробки інформації та програмного забезпечення), М. Росток (обліковців). Предметом дослідження учених визначено різні компетентності, наприклад, інформаційно-аналітична компетентність майбутніх агентів з організації туризму (С. Масліч), підприємницька компетентність майбутніх фахівців ресторанного господарства (М. Ткаченко), енергоефективна компетентність майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівного профілю (О. Глуценко), кар'єрна компетентність майбутніх інженерів-механіків з експлуатації машин та механізмів (М. Клименко), дослідницької компетентності бакалаврів соціальної педагогіки (О. Прохорчук) та ін.

Авторами розглядається структура і зміст компетентності, обґрунтовуються педагогічні умови і моделі професійної підготовки кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, фахівців у закладах фахової передвищої освіти і вищої освіти на засадах компетентнісного підходу. Однак, нами не виявлено наукових робіт у відкритому доступі, в яких предметом дослідження були б структура і зміст професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку.

Метою статті є визначення і обґрунтування структури і змісту професійної компетентності операторів поштового зв'язку, підготовка яких здійснюється у закладах професійної (професійно-технічної) освіти в умовах цифровізації поштових послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Про невідповідність компетентностей випускників сучасним вимогам до

суспільного життя та ринку праці як однієї з причин виникнення проблеми підготовки конкурентоспроможних кваліфікованих робітників йдеться у Державній цільовій соціальній програмі розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022–2027 роки [1]. Починаючи з 2017 року Міністерством освіти і науки України оновлюється зміст професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) шляхом розроблення і впровадження професійних стандартів з робітничих професій за модульно-компетентнісним підходом. Стандарт визначає вимоги до змісту; обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня; професійних та освітніх кваліфікацій; загального обсягу навчального навантаження здобувачів освіти; умов організації освітнього процесу за обраною професією; охорони праці; порядку присвоєння кваліфікацій у межах професії [8].

Стандартом П(ПТ)О з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку», передбачається первинна професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації за трьома класами операторів поштового зв'язку. Навчальний план підготовки за кожним класом відрізняється як за загальним фондом навчального часу, так і обсягом годин, відведених на професійно-технічну підготовку.

За результатами аналізу зазначеного стандарту з'ясовано, що у «кожній професійній кваліфікації робітник має володіти професійними компетентностями, що відповідають його класу» [9]. Водночас необхідно враховувати, що перед сучасною П(ПТ)О в умовах воєнного часу і післявоєнної відбудови України як актуальні постають завдання формування кваліфікованих робітників нового типу, здатних працювати в сучасному постіндустріальному суспільстві, адаптуватися до ринкових умов, самостійно мислити і діяти, генерувати оригінальні ідеї, приймати адекватні рішення в нестандартних ситуаціях, навчатися упродовж життя. Розв'язання цих завдань потребує постійного оновлення змісту професійної освіти як системи знань, умінь, навичок, рис творчої діяльності, світоглядних і поведінкових якостей особистості, що зумовлені вимогами суспільства до робітників відповідної кваліфікації та профілю і на досягнення яких мають бути спрямовані зусилля як педагогів, так і учнів у закладах освіти, що забезпечують одержання професійної освіти відповідного рівня [10, с. 19]. За визначенням Ю. Бойчука і Ю. Таймасова поняття «зміст освіти» містить, крім «сукупності навчальної інформації, ще й досвід відомих спосо-

бів дій, досвід творчої діяльності, досвід емоційно-ціннісної діяльності. Відповідно до цього трансформація змісту освіти повинна визначатися його відбором і структуруванням, які мають бути підкореними кінцевому результату освітнього процесу – набуттю компетентностей» [11, с. 42]. Отже, зміст навчальної дисципліни, в якій переважає діяльнісна складова, має значно більший потенціал для реалізації компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутнього кваліфікованого робітника, зокрема оператора поштового зв'язку.

Відтак, постійного розвитку потребують здатності майбутніх кваліфікованих робітників до застосування засвоєних знань у практичних ситуаціях, зокрема в умовах цифрової трансформації суспільства і технологічного прогресу виробництва. Таким чином, з огляду на інтенсивний розвиток національного оператора «Укрпошта», групи компаній «Нова пошта», що займають значну частку ринку сфери поштових послуг (а також інших підприємств, які надають послуги у зазначеній сфері), виникла необхідність трансформації професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку, підготовка яких здійснюється в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О).

У науковій педагогічній літературі існують різні визначення поняття «професійна компетентність». Наприклад, Ю. Бойчук і Ю. Таймасов під професійною компетентністю розуміють «якість високопрофесійного працівника, здатного максимально реалізовувати себе в конкретних видах трудової діяльності, здатного адаптуватися до умов, які змінюються разом із ринковим механізмом, що управляє професійною мобільністю, плануванням професійного зростання та професійною самореалізацією» [11, с. 41].

За результатами вивчення наукових праць і структурно-семантичного аналізу терміносфери цього дослідження, до якого включені дефініції «компетентність», «професійна компетентність», нами зроблено висновок, що професійна компетентність операторів поштового зв'язку – це інтегративна якість, набута в процесі професійної підготовки, яка характеризується комплексом знань, умінь і здатностей відповідально виконувати функціональні обов'язки на робочому місці, приймати самостійні рішення у разі виникнення нестандартних ситуацій, прагнути до постійного самовдосконалення, самоосвіти, креативного розвитку [12, с. 84].

З метою визначення структури і змісту професійної компетентності операторів

поштового зв'язку ми звернулись до результатів наукових досліджень вітчизняних учених О. Бородієнко, Л. Заїки, А. Кононенка, М. Ростоки та інших, які вивчали структуру і зміст професійної компетентності фахівців різних професій і спеціальностей. Кількісний аналіз 21-го джерела дозволяє зробити висновок, що авторами надається перевага у визначенні структури професійної компетентності найчастіше таким компонентам: когнітивний (11); ціннісно-мотиваційний (11); особистісно-ціннісний (6); операційний, особистісно-рефлексивний (3); діяльнісний, організаційний, рефлексивний, мотиваційний, інноваційно-когнітивний, когнітивно-діяльнісний, суб'єктний (2); акмеологічний, поведінково-діяльнісний, інформаційно-технологічний, інформаційно-реалізаційний, комунікативний, праксеологічний, індивідуально-психологічний, конативний та інші 17 назв (1). Змістовий аналіз цього компонентного складу показав, що низка компонентів близька за описом знань, умінь, навичок і якостей, прогнозованих дослідниками. Наприклад: когнітивний, когнітивно-пізнавальний, знаннєвий; ціннісно-мотиваційний та особистісно-ціннісний; операційний, діяльнісний, праксеологічний тощо.

Для розв'язання поставленої проблеми – структурування професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку ми вважали доцільним звернутись до викладачів ЗП(ПТ)О, які здійснюють підготовку цих кваліфікованих робітників. Їх точка зору щодо вибору компонентів розглядається нами як експертна. Аргументом для цього слугують такі показники: з 11 педагогів, які взяли участь в опитуванні, 75% мають другий (магістерський) рівень вищої освіти; 8,3% – третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти і науковий ступень кандидат наук або доктор філософії; 16,7% мають освіту на першому (бакалаврському) рівні – це майстри виробничого навчання. Майже половина педагогів мають педагогічні звання: «старший викладач» – 33,5% та «викладач-методист» – 8,3%. Серед респондентів 58,3% – це досвідчені педагоги зі стажем роботи в ЗП(ПТ)О більше 10 років. До цієї групи експертів ввійшли педагоги з Дніпропетровської, Запорізької, Кропивницької, Харківської, Херсонської, Черкаської та Чернівецької областей.

Нами було виокремлено комплекс компонентів професійної компетентності операторів поштового зв'язку, які найчастіше

згадуються та експериментально перевіряються в наукових роботах вітчизняних дослідників, а саме: когнітивний, ментальний пізнавальний, знаннєвий, діяльнісний, функціональний, операційний, мотиваційний, ціннісний, етичний. Окрім названих компонентів ми додали цифровий та інформаційний, що на наш погляд корелює з напрямками розвитку сфери поштових пос-

луг. А також респондентам запропонували внести назви компонентів, які з їх точки зору, є актуальними для майбутнього кваліфікованого робітника – оператора поштового зв'язку. Принагідно зазначити, що усі зазначені складові професійної компетентності за змістом нерозривно пов'язані між собою, доповнюючи одна одну. Результати опитування представлено на рис. 1.

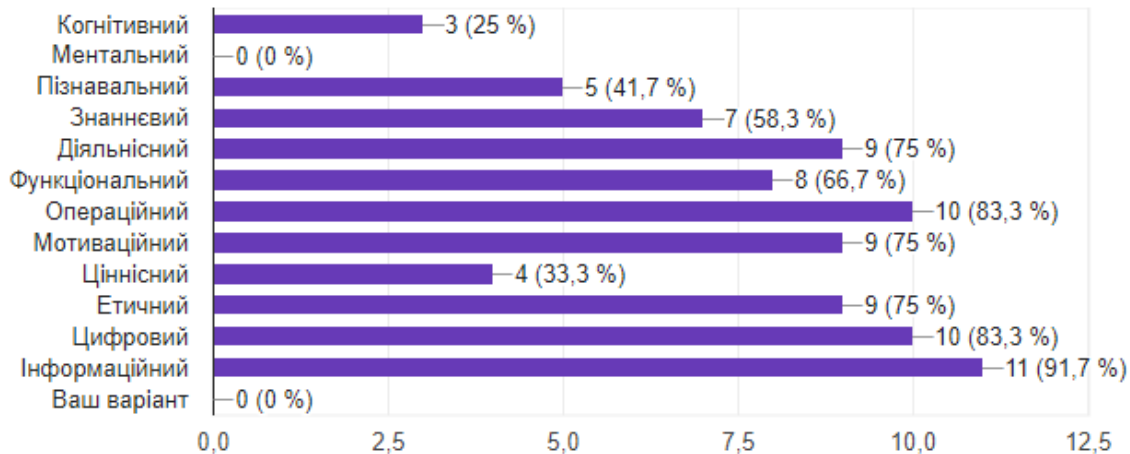

Рис. 1. Результати аналізу вибору експертами компонентів, які пропонуються для включення в структуру професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку

Дані здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок, що найбільш актуальними в структурі професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку експерти вважають такі компоненти: інформаційний, цифровий, операційний. Необхідність розвитку інформаційної, інформаційно-аналітичної та цифрової компетентностей у майбутніх кваліфікованих робітників підкреслюють В. Ковальчук, С. Масліч, Л. Мовчан. Вони зазначають, що нині всі виробничі процеси і процеси сфери послуг знаходяться під впливом цифрових технологій, адже сучасні машини управляються комп'ютерами, а тому робота в сучасних галузях та сфері послуг вимагає високого рівня цифрової грамотності, що є викликом для системи професійно-технічної освіти [13].

Аналізуючи ринок послуг поштового зв'язку, інформаційну підготовку операторів поштового зв'язку в ЗП(ПТ)О розглядає Л. Петренко, яка звертає увагу на «той факт, що нині інформаційний складник є в кожній професії та, за прогнозами, буде лише розширюватися» [14, с. 37].

Ґрунтуючись на аналізі стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку» [15], результатів досліджень учених нами узагальнено зміст зазначених вище компонентів, який відображено в табл. 1. Отже, на основі результатів опитування

педагогів, які навчають операторів поштового зв'язку в ЗП(ПТ)О, можемо зробити висновок, що для професійної компетентності кваліфікованих робітників з цієї робітничої професії важливими є компоненти: інформаційний, цифровий, операційний.

Однак, вважаємо за доцільне зауважити, що відповідно до Національної рамки кваліфікацій, яка ґрунтується на європейських і національних стандартах та принципах забезпечення якості освіти, враховує вимоги ринку праці до компетентностей працівників» [16], ці компоненти можуть розглядатися як окремі складові знаннєвого та діяльнісного компонентів. Останні, як найважливіші у структурі професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку, також були виділені педагогами ЗП(ПТ)О (вибір знаннєвого компоненту зробили 58,3% опитаних, діялісного компоненту – 9,75%).

Базуючись на результатах вивчення наукових праць Л. Заїки [17], С. Чупахіна [18], Я. Співак [19], в яких розглядається компонентний склад професійної компетентності різних фахівців, можна зміст знаннєвого компоненту розглядати як інтегровану сукупність науково-теоретичних знань про професійну діяльність оператора поштового зв'язку певного класу (третього, другого, першого), що визначаються Стандартом професійної (професійно-технічної) освіти [15].

Зміст складників професійної компетентності
майбутніх операторів поштового зв'язку
(інформаційно-діяльнісна складова)

Інформаційний компонент	Цифровий компонент	Операційний компонент
Містить інформацію про поштові тарифи та послуги, час доставки, оновлення продуктів та інші актуальні новини	Передбачає знання про онлайн-доставку та відстеження, електронні платежі та інші цифрові послуги, які включають доступ до цифрових ресурсів: (онлайн-спільноти, навчальні матеріали та інтерактивні інструменти)	Визначається набором стратегій, процесів, систем і ресурсів, які поштові оператори використовують для доставки пошти, посилок та інших послуг клієнтам
<i>Оператор поштового зв'язку має знати:</i> <ul style="list-style-type: none"> • клієнтські бази та аналітика; • системи обслуговування та підтримка клієнтів; • системи управління взаємовідносинами з клієнтами; • системи аналізу даних і звітності; • - автоматизовані системи маршруті 	<i>Оператор поштового зв'язку має знати:</i> <ul style="list-style-type: none"> • служби онлайн-відстеження та доставки; • рішення електронної комерції та онлайн-платежів; • цифрові платформи обслуговування клієнтів; • цифрові маркетингові ініціативи; • технології автоматизованого сортування, маркування та відстеження 	<i>Оператор поштового зв'язку має вміння надавати послуги:</i> <ul style="list-style-type: none"> • доставки; • управління та обслуговування автопарку; відстеження та доставки посилок; • транспортно-логістичні послуги; • складські послуги

Рівень сформованості знаннєвого компонента визначається повнотою, глибиною, системністю професійних і загальнопрофесійних знань. Водночас під поняттям «знання» вчені-дидакти розуміють осмислену суб'єктом і зафіксовану в його пам'яті сприйняту ним інформацію про світ, тобто знання – це інформація, присвоєна особистістю [20, с. 139].

Діяльнісний компонент учені розглядають, як: навчально-теоретичні (практичні) вміння; осмислення (перетворення інформації на знання); орієнтування у складних інформаційних потоках (пошук, опрацювання, трансформація навчально-наукової інформації) [16]; свідомий контроль результатів своєї діяльності й рівень власного розвитку, особистісних досягнень, сформованості таких якостей і властивостей як креативність, ініціативність, націленість на співробітництво, співтворчість, схильність до самоаналізу [19]. З огляду на те, що здійснення конкретної діяльності передбачає виконання певних дій, що пов'язані з уміннями їх виконувати [20, с. 149], то діяльнісний компонент має охоплювати систему умінь, відповідної професійної кваліфікації, наприклад, оператор поштового зв'язку 3-го класу [15], який має демонструвати здатність діяти в нестандартних ситуаціях, працювати в команді, дотримуватись професійної етики та запобігати конфліктним ситуаціям.

У процесі дослідження нами виявлено, що у наукових дослідженнях найбільш поширеними у складі професійної компетентності є мотиваційно-ціннісний або цінніс-

но-мотиваційний компоненти (О. Бородієнко, В. Годун, Є. Горбан, Л. Заїки, А. Кононенко, Г. Однорог, М. Ростокі, О. Стрілець, Я. Співак). За визначенням педагогічних експертів у процесі формування професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку важливе місце відведено мотиваційному (75%) і етичному (75%) компонентам. Тому доречним слід вважати доповнення структури професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку мотиваційно-ціннісним компонентом, який має на меті реалізацію мотивів, цілей, потреб у професійному навчанні, вдосконаленні, самовихованні, саморозвитку, ціннісних настанов професійної діяльності, а також стимулює творчий прояв особистості у професійній діяльності та інтерес до неї, потреби особистості в знаннях, опануванні інноваційних ефективних способів організації діяльності та взаємодії [14]. Водночас у змісті цього компоненту мають бути відображені етичні знання і уміння, емоційно-оцінні норми, серцевиною яких є ставлення до себе, до інших, до суспільства, до природи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Цифрова компетентність операторів поштового зв'язку сьогодні визнана роботодавцями однією із найактуальніших компетентностей. Під час воєнних дій на території суверенної України АТ «Укрпошта», не припиняє модернізацію всіх процесів, продовжує автоматизацію та інвестування в їх комп'ютеризацію. Відкриваються нові відділення, тобто створюються нові робочі місця, здійснюється за-

пуск нових пересувних відділень поштового зв'язку. Впроваджено в експлуатацію нового програмного забезпечення, що уможливає підвищення якості поштових послуг. Активні процеси цифровізації також відбуваються в групі компаній «Нова пошта», яка визнана найбільшою й найдоступнішою мережею доставки в Україні. Прагнення найбільших вітчизняних поштових операторів до швидкості і якості сервісу, є основним чинником трансформації професійної компетентності кваліфікованих робітників, підвищення вимог до їх особистісних і професійних якостей.

За результатами аналізу стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Оператор поштового зв'язку» виявлено невідповідність між компетентнісним підходом до професійної підготовки кваліфікованих робітників і організацією освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, що виражається в переважанні теоретичних знань над практичними, не чіткому розмежуванні змісту навчання відповідно до професійної кваліфікації за класами; орієнтованості навчальних дисциплін на засвоєння здобувачами освіти сталих знань, що суперечить інтенсивному технологічному розвитку виробництва і сфери послуг.

З'ясовано, що підвищення ефективності професійної підготовки операторів поштового зв'язку в закладах професійної (професійно-технічної) освіти також стримується недостатньою вирішеністю завдань розроблення навчальної літератури та науково-методичного забезпечення. Подальшого вивчення потребує проблема встановлення продуктивних зв'язків з роботодавцями з метою модернізації матеріально-технічної бази навчально-виробничих майстерень та запровадження дуальної форми навчання.

На основі вивчення наукових праць вітчизняних учених, нормативно-правових документів, результатів проведеного дослідження встановлено, що до структури професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку доцільно включити мотиваційно-ціннісний, знанневий, діяльнісний компоненти. Стосовно змісту професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку, виявлено, що: подальшого вдосконалення потребує інформаційно-технологічна складова, в якій необхідно відобразити інформаційні, цифрові та операційні знання і уміння; мотиваційно-ціннісний компонент доречно доповнити конативним компонентом, який у своєму змісті відображатиме вольові механізми саморегуляції кваліфікованого робітника в ситуаціях професійної діяльності,

яка характеризується багатофункціональністю. Запропоновані й обґрунтовані у цій статті структура і зміст професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку спрямовані на їх трансформацію відповідно до сучасних вимог роботодавців.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні критеріїв, параметрів і рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку.

Список бібліографічних посилань

1. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) на 2022–2027 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1619-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text>.
2. Укрпошта оприлюднила фінансові результати 2022 року. *УКРПОШТА*. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/news/57897-ukrposhta-oprijudnila-finansovi-rezultati-2022-roku>.
3. Нова пошта відзвітувала за 2022 рік. Компанія доставила 315 мільйонів посилок і відкрила 1000 нових відділень. *RETAILERS*. URL: <https://retailers.ua/news/management/13499--nova-poshta-vidzvituvava-za-2022-rik-kompaniya-dostavili-315-milyoniv-posilok-i-vidkrila-1000-novih-viddilen>.
4. Каціло Д. Вячеслав Климов та Володимир Поперешнюк – підприємці року за версією Forbes. Як власники «Нової пошти» рятували свою компанію. *Журнал Forbes Ukraine*, 16 грудня 2022. USB: <https://forbes.ua/richest/vidshtovkhnutis-vid-dnajak-vlasniki-novoi-poshti-pereosmislyuyut-spravu-svogo-zhittya-14092022-8282>.
5. «Нова Пошта» представила інноваційні технології, серед них — роборука, робот-колаборант та Zebra-камери. *RETAILERS*, 21.02.2022. USB: <https://retailers.ua/news/tehnologii/13331-nova-poshta-predstavila-innovatsiyini-tehnologiyi-sered-nih--roboruka-robot-kolaborant-ta-zebra-kameri>.
6. NovaPay отримала розширену ліцензію НБУ, яка дозволить їй надавати нові фінансові послуги фізичним особам і бізнесу. *RETAILERS*, 02.05.2023. USB: <https://retailers.ua/news/management/13533-novapay-trimala-rozshirenu-litsenziyu-nbu-yakadozvolit-yiy-nadavati-novi-finansovi-poslugi-fizichnim-osobam-i-biznesu>.
7. Ївженко Д. «Нова пошта» залучила 800 млн гривень через продаж власних облігацій. *AIN.UA*, 06 квітня, 2023. USB: <https://ain.ua/2023/04/06/nova-poshta-zaluchyla-800-mln-gryven-cherez-prodazh-vlasnyh-obligacij/>.
8. Кайтановська О.М. Підготовка операторів поштового зв'язку у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: розширення професійних навичок. *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (7 квітня 2023 р.)*. Глухів, 2023. С. 151–153.
9. Кайтановська О. Оператор поштового зв'язку: аналіз стандарту професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*, 2022. № 1(24). С. 186–194.
10. Гуревич Р.С. Теорія і практика навчання у професійно-технічних навчальних закладах: монографія. Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 410 с.

11. Бойчук Ю., Таймасов Ю. Компетентнісна парадигма в сучасній вищій професійній освіті. *Новий колегіум*, 2015. № 1. С. 38–44.
12. Кайтановська О.М. Структурно-семантичний аналіз поняття «професійна компетентність операторів поштового зв'язку». *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*, 2022. Вип. 21(50). С. 78–90. DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21\(50\)-78-90](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21(50)-78-90).
13. Kovalchuk, V.I., Maslich, S.V. and Movchan, L.H. Digitalization of vocational education under crisis conditions. *Educational Technology Quarterly*, 2023, Iss. 1, pp. 1–17. <https://doi.org/10.55056/etq.49>.
14. Петренко Л.М. Інформаційна підготовка операторів поштового зв'язку в закладах професійної (професійно-технічної) освіти: актуальність і сучасна потреба ринку праці. *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій*: матеріали V Всеукраїнського науково-методичного семінару (м. Глухів, 5 листопада 2021 р.). Глухівський НПУ ім. О.Довженка, Глухів, 2021. С. 35–37.
15. Оператор поштового зв'язку. Стандарт професійної професійно-технічної освіти СП(ПТ)О 4223. Н.53.00 -2017: Затв. наказом Міністерства освіти і науки України від « 27 » грудня 2017 р. № 1691. Київ, 2017. 20 с. USB: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2017/08.02%20-1/poshtovogo-zvyazku.doc>.
16. Національна рамка кваліфікацій: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 509 від 12.06.2019, № 519 від 25.06.2020). USB: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>.
17. Заїка Л.А. Модель формування професійної компетентності із застосуванням імітаційного моделювання. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія*, 2017. Вип. 2. С. 80–85.
18. Чупахін С. Проблеми формування професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців. *Молодь і ринок*, 2014. №9. С. 83–88.
19. Співак Я. О. Компетентнісний підхід як теоретична основа дослідження формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*, 2019. № 31. С. 71–77.
20. Малафійк І. В. Дидактика. Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2005. 398 с.
- their company. *Forbes Ukraine magazine*, December 16. Retrieved from <https://forbes.ua/richest/vidshovkhnutis-vid-dnayaak-vlasniki-novoi-poshti-pereosmislyuyut-spravu-svogo-zhittya-14092022-8282> [in Ukr.].
5. "Nova Poshta" presented innovative technologies, including a robot, a robot-collaborator and Zebra cameras. *RETAILERS*, 21.02.2022. Retrieved from <https://retailers.ua/news/tehnologii/13331-nova-poshta-predstavila-innovatsiyni-tehnologiyi-serednih--roboruka-robot-kolaborant-ta-zebra-kameri> [in Ukr.].
6. NovaPay received an extended NBU license that will allow it to provide new financial services to individuals and businesses. *RETAILERS*, 02.05.2023. Retrieved from <https://retailers.ua/news/menedjment/13533-novapay-trimala-rozshirenu-litsenziyu-nbu-yakadozvolit-yyi-nadavati-novi-finansovi-poslugifizichnim-osobam-i-biznesu> [in Ukr.].
7. Yivzhenko, D. (2023). Nova Poshta raised UAH 800 million through the sale of its own bonds. *AIN.UA*, April 6. Retrieved from <https://ain.ua/2023/04/06/nova-poshta-zaluchyla-800-mln-gryven-cherez-prodazh-vlasnyh-obligacij/> [in Ukr.].
8. Kaitanovska, O.M. (2023). Training of postal operators in institutions of professional (vocational and technical) education: expansion of professional skills. *Development of the pedagogical skill of the future teacher in the conditions of educational transformations: materials of the 3rd All-Ukrainian Scientific and Practical Conference* (April 7, 2023). Gluhiv. PP. 151–153 [in Ukr.].
9. Kaitanovska, O. (2022). Postal operator: analysis of the standard of professional (vocational and technical) education. *Professional pedagogy*, 1(24): 186–194 [in Ukr.].
10. Gurevich, R.S. (2008). Theory and practice of education in vocational and technical educational institutions: monograph. Vinnitsa. 410 p. [in Ukr.].
11. Boychuk, Yu., Taimasov, Yu. (2015). Competency paradigm in modern higher professional education. *New collegium*, 1: 38–44 [in Ukr.].
12. Kaitanovska, O.M. (2022). Structural-semantic analysis of the concept of "professional competence of postal operators". *Bulletin of postgraduate education. Series "Pedagogical Sciences"*, 21(50): 78–90. DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21\(50\)-78-90](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21(50)-78-90) [in Ukr.].
13. Kovalchuk, V.I., Maslich, S.V. and Movchan, L.H. (2023). Digitalization of vocational education under crisis conditions. *Educational Technology Quarterly*, 1: 1–17. <https://doi.org/10.55056/etq.49>.
14. Petrenko, L.M. (2021). Information training of postal operators in professional (vocational and technical) education institutions: relevance and modern need of the labor market. *Preparation of a master of industrial training, a teacher of vocational training for the introduction of innovative technologies into the educational process: materials of the 5th All-Ukrainian scientific and methodological seminar* (Glukhiv, November 5, 2021). Glukhiv National University named after O. Dovzhenka, Glukhiv. PP. 35–37 [in Ukr.].
15. Postal operator (2017). Standard of professional vocational and technical education SP(PT)O 4223. N.53.00 -2017: Approved. by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated December 27, 2017 No. 1691. Kyiv, 20 p. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2017/08.02%20-1/poshtovogo-zvyazku.doc> [in Ukr.].
16. National framework of qualifications: Approved. by Resolution No. 1341 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 23, 2011 (Amended in accordance with Resolutions of the Cabinet of Ministers No. 509 dated 12.06.2019, No. 519 dated

References

1. On the approval of the Concept of the State Targeted Social Program for Professional (Vocational and Technical) Development for 2022–2027: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 9, 2021 No 1619-p. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text> [in Ukr.].
2. Ukrpost has released its financial results for 2022. *UKPOST*. Retrieved from <https://www.ukrposhta.ua/ua/news/57897-ukrposhta-opriljudnila-finansovi-rezultati-2022-roku> [in Ukr.].
3. The new post reported for 2022. The company delivered 315 million parcels and opened 1,000 new branches. *RETAILERS*. Retrieved from <https://retailers.ua/news/menedjment/13499--nova-poshta-vidzvituvava-za-2022-rik-kompaniya-dostavili-315-milyoniv-posilok-i-vidkryla-1000-novih-viddilen> [in Ukr.].
4. Katsilo, D. (2022). Vyacheslav Klymov and Volodymyr Popereshnyuk are entrepreneurs of the year according to Forbes. How the owners of Nova Poshta saved

- 25.06.2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> [in Ukr.].
17. Zaika, L.A. (2017). Model of formation of professional competence with the use of simulation modeling. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series: Pedagogy and psychology*, 2: 80–85 [in Ukr.].
18. Chupakhin, S. (2014). Problems of formation of professional competence of future communications engineers. *Youth and the market*, 9: 83–88 [in Ukr.].
19. Spivak, Ya.O. (2019). Competency approach as a theoretical basis for research on the formation of professional competence of future social workers. *Pedagogical education: theory and practice. Psychology. Pedagogy*, 31: 71–77 [in Ukr.].
20. Malafiiuk, I.V. (2005). *Didactics. Tutorial*. Kyiv: Conдор. 398 p. [in Ukr.].

KAITANOVSKA Olha

researcher associate of the department of scientific and methodological support of vocational education, SNU "Institute of Modernization of the Content of Education",
graduate student of the Institute of Pedagogical Education and Education adults named after Ivan Zyazyun, National Academy of Sciences of Ukraine

IMPACT OF DIGITALIZATION OF POSTAL SERVICES ON THE STRUCTURE AND CONTENT OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF POSTAL OPERATORS

Summary. *The features of the digital transformation of modern domestic postal operators have been characterized and it has been proven that these processes are the main factor in changing the structure and content of the professional competence of qualified workers, increasing the requirements for their personal and professional qualities. The contradiction between the declared competency-based approach to the professional training of postal operators and the organization of the educational process in professional (vocational and technical) education institutions was revealed, which is expressed in the predominance of theoretical knowledge over practical, unclear demarcation of the content of training in accordance with professional qualifications by classes; the orientation of educational disciplines to mastering of permanent knowledge by education seekers.*

It was found out that the problem of establishing productive relations with employers in order to modernize the material and technical base of educational and production workshops and introduce a dual form of education requires further resolution; elaboration of educational litera-

ture and scientific and methodological support. It is justified that the structure and content of the professional competence of future postal operators should include motivational, value, knowledge, activity components; the information technology component (information, digital and operational knowledge and skills) needs further improvement; it is appropriate to supplement the motivational-value component with a conative component (volitional mechanisms of self-regulation). The structure and content of the professional competence of future postal operators proposed and substantiated in this article are aimed at their transformation in accordance with the modern requirements of employers.

Keywords: *competence approach; professional training; professional competence; digitalization; digital competence; postal operator; institution of professional (vocational and technical) education.*

Одержано редакцією 27.11.2023
Прийнято до публікації 12.12.2023